

Emlékezés Georch Illésre (1772-1835), a Magyar Tudományos Akadémia tiszteleti tagjára.

Remembering Illés (Elias) Georch (1772-1835), Honorary Member of the Hungarian Academy of Sciences

Georch (ejtsd: Görös) Illés jogtudós, magánjogász, ügyvéd, ügyész, életműve kapcsán több forrás is ismeretes.¹ Nyelvészeti írónak is tekintik.² Született 1772. szeptember 28-án Etrekarcsán, Pozsony vármegyében. (Jelenleg Etrekarcsa Etreho Kračany néven Királyfiakarcsa (Kráľ'ovičove Kračany) településrésze a Nagyszombati kerület Dunaszerdahelyi járásában. A család az Etre-Karcha alakban írt predikátumot viselte neve előtt. Mindkét ágon szegény nemesi szülők gyermeke volt.³ Már 12 éves korában, 1784-ben a király segélyben részesítette, hogy szülei taníttathassák.⁴ Középiskoláit Pozsonyban végezte.⁵ Itt elvégezte a filozófiai tanfolyamot.⁶ Ezt követően egyházi rendbe lépett, és 1790 és 1792 között hittudományt (teológiát) hallgatott Esztergomban, de végzése után a papi pályát elhagyta.⁷ Később, 1792 és 1794 között törvénytudományt (jogtudományokat) hallgatott Pozsonyban.⁸ Hallgatói adatai fennmaradtak Görös (Görts) Elias névvel. Ennek alapján a filozófiai kétéves tanfolyamot 1788-ban és 1789-ben végezte, míg a jogi tanulmányok kapcsán az 1792-es és 1793-as beiratkozásának maradt nyoma.⁹ Doktori felavatási értekezéséről, vagy vizsgatézis-nyomtatványáról nem tudunk.¹⁰ A joggyakorlatát (korabeli kifejezéssel: törvénygyakorlatát) 1796-ban Pesten folytatta.¹¹ Amikor Bonaparte Napóleon (1769-1821, ur.: 1804-1815) ellen a magyar nemesi felkelést meghírdették, ő is részt vett benne,¹² ahol

¹ Anonym: Georch Illés, tiszteleti tag. In: *M.[agyar] Tudós Társasági Névkönyv 1836-ra*. Buda, Egyetemi Nyomda, 1837. 87-88.; Danielik József: Georch Illés [szócikk]. In: Ferenczy Jakab-Danielik József: *Magyar írók. Életrajzgyűjtemény II. Az első kiegészítő kötet*. Pest, Gyurián József, 1858. 156-157.; Id. Szinnyei József: Georch Illés (etre-karchai). [Szócikk]. In: Id. Szinnyei József: *Magyar írók élete és munkái III. Fa-Gwóth*. Budapest, Hornyánszky Viktor, 1894. 1127-1128.; Márkus Dezső: Georch Illés (etre-karchai). [Szócikk]. In: Márkus Dezső (szerk.): *Magyar jogi lexikon öt kötetben. Számos szakfőrfű közreműködésével III. Diaeta-Halászati jog*. Budapest, Pallas Irodalmi és Nyomdai Rt., 1900. 752-752.; Gulyás Pál (ír., összeáll.): Georch Illés (etre-karchai). [Szócikk]. In: Gulyás Pál (ír., összeáll.) – Viczián János (s.a.r., kieg., jav.): *Magyar írók élete és munkái. Megindította [az alapsorozatot]: Id. Szinnyei József. Új sorozat. X. Gaál Adorján – Gokler Gyula*. Budapest, Argumentum Kiadó – Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára, 1992. 668-668.; Balogh Margit: Georch Illés. [Szócikk]. In: Markó László-Burucs Kornélia-Balogh Margit-Hay Diána: *A Magyar Tudományos Akadémia tagjai I. A-H*. (Főszerk.: Glatz Ferenc). Budapest, MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont – Tudománytár, 2003. 405-405.

² Balogh (2003) 405.

³ Anonym (1837) 87.; Danielik (1858) 156.; Id. Szinnyei (1894) 1127.; Márkus (1900) 752.; Balogh (2003) 405.

⁴ Id. Szinnyei (1894) 1127.

⁵ Anonym (1837) 87.; Id. Szinnyei (1894) 1127.

⁶ Anonym (1837) 87.

⁷ Anonym (1837) 87.; Danielik (1858) 156.; Id. Szinnyei (1894) 1127.; Balogh (2003) 405.

⁸ Anonym (1837) 87.; Id. Szinnyei (1894) 1127.; Balogh (2003) 405.

⁹ M. Novák Veronika: *A Pozsonyi Jogakadémia hallgatósága 1777-1849. Poslucháči Král'ovskej Akadémie v Bratislave 1777-1849*. Budapest, A Magyar Tudományos Akadémia Egyetemtörténeti Albizottsága – Eötvös Loránd Tudományegyetem Levéltára, 2007. 96. 2112. tétel. Felsőoktatástörténeti Kiadványok Új Sorozat 5.

¹⁰ Vö.: Koi Gyula: Adatok 1800 utáni jogirodalmi könyvkiadásunkhoz. Könyvészetileg ismeretlen nyomtatványok az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Kari Könyvtárában, valamint az ELTE Egyetemi Levéltárában. *Acta Facultatis Politico-iuridicae Universitatis Budapestinensis de Rolando Eötvös Nominatae* 47 (2005) 241-295. Az anyagban fennmaradt pozsonyi vizsgatézis-nyomtatványra (Josephus Orgler): Koi (2005) 260. 102. tétel.

¹¹ Anonym (1837) 87.; Danielik (1858) 156-157.; Id. Szinnyei (1894) 1127.

¹² Anonym (1837) 87.; Danielik (1858) 156-157.; Id. Szinnyei (1894) 1127.

főhadnagyi rendfokozatot kapott.¹³ Fél évet követően a hadi tevékenység megszűnt.¹⁴ Ezután a pozsonyi gimnáziumban (de elképzelhető, hogy az ottani jogakadémián) a magyar nyelv- és irodalom tanára lett.¹⁵ A következő évben, 1798-ban ügyvédi vizsgát tett, és gyakorlati jogi tevékenysége mellett középiskolai tanári munkásságát is folytatta.¹⁶ Az ifjú szakember ügyvédi tevékenysége nehezen, kevés eredménnyel indult.¹⁷ Bő fél évtized múlva, termékeny időszaka betetőzéseként 1804 és 1809 között jelent meg három könyvben, az alkötetek révén négy kötetben *Honnyi [Honi] törvény* című anyagi és alaki magánjogi magyar nyelvű, terjedelmes monográfiája.¹⁸ Ezt az alkotást előfizetési felhívások előzték meg.¹⁹ A könyv megjelent latin nyelven is.²⁰ A korabeli magyar magánjog latin és magyar nyelvű jogtudósok által írt forrásai alapján látott napvilágot Jung Jánosnak (1778-1828), a bécsi egyetemen a magyar törvénytudomány rendkívüli tanárának a hazai nézeteket német nyelven összefoglaló, és szemelvényező terjedelmes munkája.²¹ Később Georch uradalmi ügyész lett: 1799-ben a bösi uradalom; 1802-ben Pozsony és Somorja városok; 1804-ben a Kondé család ügyészeként működött.²² A gyakorlati tevékenység miatt a jogakadémiai nyelvoktatói tevékenységéről kénytelen volt lemondani.²³ Ez az oktatási tevékenysége a publikációk terén 1800-ban az *Etelka* című regény alapján készült válogatás formájában nyilvánult meg.²⁴ Később benyújtott egy pályázatot, mely egy rövidebb helyesírási elvgyűjtemény volt.²⁵ Marczibányi-jutalmat nyert ez

¹³ Anonym (1837) 87.; Danielik (1858) 156-157.; Id. Szinnyei (1894) 1127.; Balogh (2003) 405.

¹⁴ Id. Szinnyei (1894) 1127.

¹⁵ Anonym (1837) 87. egyértelműen gimnáziumra utal; az egyéb források a jogakadémiára: Anonym (1837) 87.; Danielik (1858) 157.; Id. Szinnyei (1894) 1127.

¹⁶ Anonym (1837) 87.; Id. Szinnyei (1894) 1127.; Gulyás (1993) 668.; Márkus (1900) 752.; Balogh (2003) 405.

¹⁷ Danielik (1858) 156.

¹⁸ Georch Illés: *Honnyi [Honi] törvény I. Első könyv. II/1. Második [Második] könyvnek egyik kötete [kötete]. II/2. Második [Második] könyvnek másik kötete [kötete]. III. Harmadik könyv. Össze-szedegette [összeszedegette] Ettre-Karchai Georch Illés. Pozsony, Belnay György Aloys-Trattner Mátyás, 1804-1809. lii, 260, 1 t.; xxxiv, 514; xv, 375; x, 281.*

¹⁹ Georch Illés: *Tudósítás. Honnyi [Honi] törvénynek címje [címe] alatt meg-készült (!) [elkészült] kéz-írásomnak [kéziratomnak]... nyomtatott árkusból álló első Kötete (!) [kötete] sajtó alól két hónap [hónap] alatt kijövend. Georch (vagy-is [vagyis] Görcs) Illés.*¹⁹ S.l., s.n., 1803. 16. (Számolatlan oldalakból álló önálló kisnyomtatvány, előfizetési felhívás); Georch Illés: *Tudósítás. Honnyi [Honi]¹⁹ törvénynek címje [címe] alatt Magyar Világ [magyar világ] eleibe [elébe] bocsátott munkámmal... csekély tehetséggel meg-feleltem [megfeleltem].* S.l., s.n., 1806. 8. (Önálló kisnyomtatvány, előfizetési felhívás); Georch Illés: *Tudósítás. 1803-dik, és 1806-dik [1803., és 1806.] Esztendőkből (!) [esztendőkből] köz hírré [közhírré] bocsátott Tudósításaimnak (!) [tudósításaimnak] következtésekben [a következőkben] jelentem a' Nemes Hazának (!) [nemes hazának] Georch (vagy-is [vagyis] Görcs) Illés.* S.l., s.n., 1807. 8. (Önálló kisnyomtatvány, előfizetési felhívás).

²⁰ Georch Illés: *Jus Patrium, quod Elias Georch de Ettre-Karcha hungarice edidit, latinitate a quodam veterano juris professore (Adamo Brezanóczy) donatum I. Liber primus. II/1. Libri secundi, [sectio prima]. II/2. Libri secundi, sectio secunda. III. Liber tertius.* Pozsony, Belnay György Aloys, 1806-1810. xvi, 215; 416; 405, (1); 318. (Második kiadás/editio altera: 1817).

²¹ Jung János: *Darstellung des ungarischen Privat-Rechtes: nach dem... Werke: Institutiones juris privati Hungarici des...Emerich [Imre] von Kelemen, mit Berücksichtigung der Werke Elias [Illés] von Georch, [Alexander/Sándor] von Kövi [Kövy], [Johann/János] von Fleischhacker u.s.w. bearb. von ---. I-II. Zweite Auflage.* Wien, Carl Ferdinand Beck, 1827. 612.

²² Anonym (1837) 87.; Danielik (1858) 156-157.; Id. Szinnyei (1894) 1127.;

²³ Anonym (1837) 87.; Id. Szinnyei (1894) 1127.;

²⁴ Georch Illés: *Etelkából ki-válogatott [kiválogatott] remekje a helyes magyarságnak.* Pozsony, Weber Simon Péter, 1800. 83.

²⁵ Georch Illés: *A' magyar helyes-írás [helyesírás] fő rendszabásairól.* In: Horvát István (kiad.): *Jutalom feleletek [Jutalomfeleletek] a' magyar nyelvről, a' Magyar Nemzeti Museum [Múzeum] 1815., 1816., 1817. esztendei kérdéseire* II. Pest, Trattner János Tamás, 1821. 59. (A kötetben szereplő pályamunkák önállóan kezdődő, külön oldalszámozással szerepelnek) https://misc.bibl.u.szeged.hu/49406/1/rb_4042.pdf

az 1821-es pályamunkája.²⁶ Az 1806. évben Pestre költözött.²⁷ Az 1807. évben az országgyűlésen Georch a távollévők követe volt.²⁸ Itt Albert Kázmér szász-tescheni herceg (1738-1822, ur.: 1780-1792) ügyésze lett,²⁹ később, 1813 és 1830 között a ráckevei kincstári uradalom igazgatója volt.³⁰ Az 1830. évben látása meggyengült, ezért nyugalomba vonult.³¹ Az 1832. szeptember 1-jei napon a Magyar Tudományos Akadémia tiszteleti tagjává választotta.³² Utolsó éveiben, amikor „az ősz tudóst”³³ a vakság fenyegette, folyamatosan munkálkodott.³⁴ Meghalt 1835. július 31-én Pesten.³⁵ Feleségével, Georch Illésné Csillag Johannával (1776-1854) együtt nyugszik a pesti Alcantarai Szent Péter-templomban (más néven: Belvárosi Ferenc-rendiek Temploma).³⁶

Főbb munkái

Nyomatott művek

Paradigma conjugationis verborum et methodus iisdem recte utendi Hungaris propria. Pozsony, Weber Simon Péter, 1799. 32. (Névtelenül).³⁷ [Közgyűjteményi példányt csupán az ELTE BTK Könyvtár- és Információtudományi Intézet őriz belőle];³⁸ *Etelkából*³⁹ *ki-válogatott* [kiválogatott] *remekje a helyes magyarságnak*.⁴⁰ Pozsony, Weber Simon Péter, 1800. 83.; *Tudósítás. Honnyi [Honi]*⁴¹ *törvénynek címje* [címe] *alatt meg-készült* (!) [elkészült] *kéz-írásomnak* [kéziratomnak]... *nyomatott árkusból álló első Kötetje* (!) [kötete] *sajtó alól két holnap* [hónap] *alatt kijövend.* *Georch (vagy-is [vagyis] Görcs Illés)*.⁴² S.l., s.n., 1803. 16. (Számozatlan oldalakból álló önálló kisnyomtatvány, előfizetési felhívás); *Honnai [Honi]*⁴³ *törvény I. Első könyv. II/1. Második [Második] könyvnek egyik kötetje* [kötete]. *II/2. Második*

²⁶ Anonym (1837) 87.; Id. Szinnyei (1894) 1128.

²⁷ Id. Szinnyei (1894) 1127.;

²⁸ Anonym (1837) 87.; Id. Szinnyei (1894) 1127.

²⁹ Anonym (1837) 87-88.; Id. Szinnyei (1894) 1127.

³⁰ Id. Szinnyei (1894) 1127.; Balogh (2003) 405.

³¹ Danielik (1858) 156-157.; Id. Szinnyei (1894) 1127.

³² Anonym (1837) 87.; Danielik (1858) 156-157.; Id. Szinnyei (1894) 1127.

³³ Danielik (1858) 156-157.

³⁴ Anonym (1837) 87.; Danielik (1858) 156-157.; Id. Szinnyei (1894) 1127.

³⁵ Anonym (1837) 87.; Danielik (1858) 156-157.; Id. Szinnyei (1894) 1127.; Balogh (2003) 405.

³⁶ Anonym: A sírtáblákon olvasható nevek (2006).

<https://web.archive.org/web/20080611043915/http://pestiferences.ofm.hu/hirek/cikkek/2006sirfeliratok.html#>

³⁷ Id. Szinnyei (1894) 1128. mellett a tétel MOKKA ODR-ben található MARC formátumú leírása a 245. kódszámú soron rögzíti aényt.

³⁸ A MOKKA ODR-ben található MARC formátumú leírás 562. kódszámú sorában szomorúan és aggodalommal észleltük a megjegyzést, mely szerint a példány kötetstáblák nélkül, szakadozott lapokkal, nagyon rossz állapotban került leírásra. A sajnálatos tartalmiság mellett szükséges kiemelni, hogy a MOKKA ODR MARC formátumú leírásának ezen, az adott példány egyedi jellemzőit rögzítő funkciója igen hasznos, és egyben a tételt leíró könyvtáros gondosságát is mutatja, amely személyes tulajdonság mindannyiunk részéről köszönetet érdemel.

³⁹ Dugonics András: *Etelka, egy igen ritka magyar kis-asszony [kisasszony] Világos váratt [Világosváratt], Árpád és Zoltán [Zolta] Fejedelmink ideikbe [fejedelmek idejében]*. Pozsony-Kassa, Fűskuti Landerer Mihály, 1788. 509. Világosvár eredetileg, 1318-as oklevél szerint Világos (Arad vármegye) régi neve volt. Kassics Ignác (1792-1854) jogtudós, négy vármegye táblabírája is Világoson született.

⁴⁰ Toldalék: Az elő-forduló [előforduló] szavak származtatása és deák magyarázatja. – Declinatio pronominum. – Formatio suffixorum.

⁴¹ Honi, azaz hazai.

⁴² A MOKKA ODR MARC-formátumú leírásban a 'Görcs' szó 'Görgy' alakban szerepel. Ez vagy a tételleírás során keletkezett ortográfiai tévedés (elírás), vagy téves olvasat, illetve figyelmetlenség okán előállt, nem korrektúrázott nyomdahiba. (A tollhiba kizárható).

⁴³ Honi, azaz hazai.

[Második] könyvnek másik kötete [kötete]. III. Harmadik könyv. Össze-szedegette [összeszedegette] *Ettre-Karchai Georch Illés*. Pozsony, Belnay György Aloys-Trattner Mátyás, 1804-1809. lii, 260, 1 t.; xxxiv, 514; xv, 375; x, 281.;⁴⁴ *Jus Patrium, quod Elias Georch de Ettre-Karcha hungarice edidit, latinitate a quodam veterano juris professore (Adamo Brezanóczy) donatum I. Liber primus. II/1. Libri secundi, [sectio prima]. II/2. Libri secundi, sectio secunda. III. Liber tertius*. Pozsony, Belnay György Aloys, 1806-1810. xvi, 215; 416; 405, (1); 318. (Második kiadás/editio altera: 1817); *Tudósítás. Honnyi [Honi]⁴⁵ törvénynek címje [címe] alatt Magyar Világ [magyar világ] eleibe [elébe] bocsátott munkámmal... csekély tehetséggel meg-feleltem [megfeleltem]*. S.l., s.n., 1806. 8. (Önálló kisnyomtatvány, előfizetési felhívás); *Tudósítás. 1803-dik, és 1806-dik [1803., és 1806.] Esztendőkből (!) [esztendőkből] köz hírré [közhírré] bocsátott Tudósításaimnak (!) [tudósításaimnak] következtetéseiben [a következőkben] jelentem a' Nemes Hazának (!) [nemes hazának] Georch (vagy-is [vagyis] Görcs Illés)*. S.l., s.n., 1807. 8. (Önálló kisnyomtatvány, előfizetési felhívás); *Magyar ország [Magyarország] uralkodóinak származások [származásuk], és jelesebb tetteinek rövid leírása*. Pest, Trattner János Tamás, 1818. 1.;⁴⁶ Jegyzetek a' Hármaskönyv' [Hármaskönyv]⁴⁷ III-dik Része 29. Cikkelyéhez [III. része 29. cikkelyéhez] a' Magyar Országai Parasztok' [a magyarországi parasztok] örökösödése eránt [íránt]. *Tudományos Gyűjtemény* 5 (1821) 7. sz. 53-66. [E.K. G. I. azaz az Ettre-Karchai Georch Illés név alapján képzett szignóval jelent meg. – K.Gy.]. https://real-j.mtak.hu/1952/1/TudomanyosGyujtemeny_1821.pdf; *A' magyar helyes-írás [helyesírás] fő rendszabásairól*. In: Horvát István (kiad.): *Jutalom feleletek [Jutalomfeleletek] a' magyar nyelvről, a' Magyar Nemzeti Museum [Múzeum] 1815., 1816., 1817. esztendei kérdéseire* II. Pest, Trattner János Tamás, 1821. 59. (A kötetben szereplő pályamunkák önállóan kezdődő, külön oldalszámozással szerepelnek) https://misc.bibl.u.szeged.hu/49406/1/rb_4042.pdf; *Disquisitio critica dissertationis historicae Baiero-Besserianae de ortu et nativitate Joannis de Hunyad*. Pest, Trattner Mátyás, 1826. 40.; és *Georch Illés törvényes tárgyú értekezései* I-II. Pest, Landerer, 1833. x, 196; 232, 1 t.⁴⁸

⁴⁴ Az első és a második, két alkötetes rész első fele Belnaynál, a második kötet második fele, és a harmadik kötet Trattnernél jelent meg. Az első és a második kötetben az előfizetők névsora is szerepel.

⁴⁵ Honi, azaz hazai.

⁴⁶ Egy színezett, 151 cm x 115 cm nagyságú térképlap.

⁴⁷ A Hármaskönyv [Nemes/Dicsőséges Magyarország szokásjogának/szokásos jogának Hármaskönyve], a Tripartitum [*Tripartitum opus juris consuetudinarii inclyti Regni Hungariae*], Werbőczy István (1458 k.-1541) ítélőmester, királyi személynök, nádorispán, kiemelkedő jogtudós először Bécsben, 1517-ben megjelent alapműve. (Az Ugocsa vármegyéből (jelenleg Kárpátalja részeként Ukrajnában fekszik) származó kisnemes Werbőczy korszakos jogkönyvét 1504 és 1514 között Alsópetényben (Nógrád vármegye) kezdte el írni).

⁴⁸ Szükséges számot adni a két jelentékeny kötet tartalmiságáról. Az I. kötet: A törvény-könyvbe [törvénykönyvbe] iktatott töredékeknek kötve kell hinni. [A törvénykönyvön a Corpus Juris Hungarici értendő – K.Gy.]; Bírjon-e a szokás még továbbra is törvény-törölő [törvénytörölő, tkp. törvényrontó, lat. desuetudo – K.Gy.]; A haza eránt [íránt] való mostoha végintézet [végintézkedés]; Mi lehet hihető oka 62: 1715 [az 1715. évi 62. törvénycikkely Megmagyarazzák az öröklést a parasztok, vagy a paraszttelken tartózkodó nemesek örökös nélkül maradt hagyatékaiban; a győri káptalannak tégláégetőkemence építését megengedik, s az ott, a pince felett, (sic!) épült házikók rendezését bizottsághoz utasítják] a beli rendelkezésnek, hogy a párt ütő [pártütő] parasztnak minden vagyonát nem a királyi, hanem az uradalmi fiscus [kincstár] húzza be [kapja meg]?; Illő és törvényes-e, hogy az ország gyűlésre [országgyűlésre] küldött követek nem az adózó nép, hanem maga a nemesség adakozzék?; Mi az oka honnyunkban [honunkban/hazánkban] a pénz mindenkor szűk voltának?; Mi különbséget tesz a férjnek nemes, vagy nemtelen állapotja [állapota] az aszszony [asszony] hozományára nézve?; Mennyire terjed az aszszonynak [asszonynak] közkereseti jussa a nemeseknél és a nemteleneknél?; Az örök elidegenítésbe szerkesztett, vagy belőle kihagyott nullum jus [tkp. semmi jog/jogosultság (meg nem tartása), a jogfenntartás hiánya, alighanem az örökvallás (fassio perennalis), azaz a régi magyar magánjogingatlan örök időkre történő

Kéziratok

*Fejtegett Honnyi [honi] Törvény [törvény]. Öszve-szedegette [összeszedegette]: Etre-Karchai Georch Illés, hites ügyész I-VI. Kézirat. Pest, 1831. (Az első kötet előszavának kelte 1831). 97, 163, 252, 271, 163, 194 f. [= 1130 f.]. Cenzori példány: Buda, 1831. Egykorú kézirat javításokkal, és az ötödik kötetben nyomtatványokkal. (OSZK Fol. Hung. 1608 – OSZK Kézirattár I. CD 11.623. tétel);⁴⁹ és *Vélemény Czuczor Gergely levelező tagnak az új szavakról írt értekezése felől. Pest, 1834. június 30. (MTA Kézirattár).**

Levelek

Georch Illés levele Széchényi Ferencnek. Pozsony, 1804. február 4. 1 fol. (korábban az OSZK állományában, jelenleg „nincs példány az állományban” jelzéssel); Georch Illés levele Széchényi Ferencnek. Pozsony, 1806. május 24. 4 fol. (korábban az OSZK állományában, jelenleg „nincs példány az állományban” jelzéssel); Georch Illés levele Horvát Istvánhoz, Promontor, 1817. november 14. (valaha a Nemzeti Múzeum kézirattárában); Georch Illés levele Horvát Istvánhoz, Promontor, 1824. március 28. (valaha a Nemzeti Múzeum kézirattárában); Georch Illés levele Horvát Istvánhoz, keltezés nélkül (valaha a Nemzeti Múzeum kézirattárában); Georch Illés levele Horvát Istvánhoz, keltezés nélkül (valaha a Nemzeti Múzeum kézirattárában).

Felhasznált irodalom

Jung János: *Darstellung des ungarischen Privat-Rechtes: nach dem... Werke: Institutiones juris privati Hungarici des...Emerich [Imre] von Kelemen, mit Berücksichtigung der Werke Elias [Illés] von Georch, [Alexander/Sándor] von Kövi [Kövy], [Johann/János] von Fleischhacker u.s.w. bearb. von ---. I-II. Zweite Auflage. Wien, Carl Ferdinand Beck, 1827. 612.; Anonym: Georch Illés, tiszteleti tag. In: *M.[agyar] Tudós Társasági Névkönyv 1836-ra*. Buda, Egyetemi Nyomda, 1837. 87-88.; Danielik József: Georch Illés [szócikk]. In: Ferenczy Jakab-Danielik József: *Magyar írók. Életrajzgyűjtemény II. Az elsőt kiegészítő kötet*. Pest, Gyurián József, 1858. 156-157.; Id. Szinnyi József: Georch Illés (etre-karchai). [Szócikk]. In: Id. Szinnyi József: *Magyar írók élete és munkái III. Fa-Gwóth*. Budapest, Hornyánszky Viktor, 1894. 1127-1128.; Márkus Dezső: Georch Illés (etre-karchai). [Szócikk]. In: Márkus Dezső (szerk.): *Magyar jogi lexikon öt kötetben. Számos szakférfiú közreműködésével III. Diaeta-Halászati jog*.*

ünnepélyes átruházására utal-K.Gy.] közbe-vetés [közbevetés] foganatjáról; Az ön-gyilkosok vég-intézetéről [öngyilkosok végintézetéről]; Félre-tétethetik [félretétethetik]-e az ősi javakra [ósiség, aviticitas-K.Gy.] kiterjesztett [kiterjesztett] vég-intézet [végintézkedés], vagy elrontandó [lerontható, semmis]?; A vég-intézet [végintézkedés] külső formájáról. II. kötet: Törvényes és tanácsos-e az ön-hatalomnak [önhatalomnak] akár támadólag, akár védelmezőleg való gyakorlása?; Meddig, mennyi mértékben, és milyen [milyen] értelemben terjed az özvegyi tartás?; Miben áll a hitvesi jutalom?; Mi bírható a közép kort [középkort] arra, az [Trip.] 1: 58, 59, 60 §§ 5 szerinti [szerinti] szokásra, hogy az ősi nemesi jószág örök eladását, bár helyes okú volt is, a törvényes örökösök elrontanassák [leronthassák, semmissé tegyék]?; A házasságról; A heverő, a haszon-hajtó [hasznót hajtó] – vissza-váltandó [visszaváltandó], és ingyen ki-bocsátandó [kibocsátandó], azaz akár nevének nevezett [nominát – K.Gy.], akár haszon-béri [haszonbéri] címmel szépített valódi le-hajló [lehajló] zálogról. Erre lásd: Petrik Géza (összeáll., s.a.r.) – Szilágyi Sándor (bev.): *Magyarország bibliographiája [bibliográfiája] 1712-1860. Könyvészeti kimutatása a Magyarországon [Magyarországon] s hazánkra vonatkozólag külföld[ön] megjelent nyomtatványoknak. Bibliographia Hungariae 1712-1860 seu Catalogus librorum in Hungaria, et de rebus partiam nostram attingentibus extra Hungariam editorum I./2. Cy-G. Budapest, OSZK [Magyar Könyvkereskedők Egylete], 1968. [1888] 886-887.*

⁴⁹ Említi: Id. Szinnyi (1894) 1127.; Márkus (1900) 752. A tényleges adatok, és őrzőhely: Kézirattár [I.] Az Országos Széchényi Könyvtár Kézirattárának katalógusai. Kézirattár II. Magyar vonatkozású kéziratkatalógusok tára. I. 11623. tétel. Budapest, Arcanum, 2004-2006. (Compact Disc)

Budapest, Pallas Irodalmi és Nyomdai Rt., 1900. 752-752.; Petrik Géza (összeáll., s.a.r.) – Szilágyi Sándor (bev.): *Magyarország bibliographiája* [bibliográfiája] 1712-1860. *Könyvészeti kimutatása a Magyarországon s hazánkra vonatkozólag külföld[ön] megjelent nyomtatványoknak. Bibliographia Hungariae 1712-1860 seu Catalogus librorum in Hungaria, et de rebus partiam nostram attingentibus extra Hungariam editorum* I./2. Cy-G. (Facsimile kiadás). Budapest, OSZK [Magyar Könyvkereskedők Egylete], 1968. [1888] 886-887.; Gulyás Pál (ír., összeáll.): Georch Illés (etre-karchai). [Szócikk]. In: Gulyás Pál (ír., összeáll.) – Viczián János (s.a.r., kieg., jav.): *Magyar írók élete és munkái. Megindította [az alapsorozatot]: Id. Szinnyi József. Új sorozat. X. Gaál Adorján – Gokler Gyula*. Budapest, Argumentum Kiadó – Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára, 1992. 668-668.; Balogh Margit: Georch Illés. [Szócikk]. In: Markó László-Burucs Kornélia-Balogh Margit-Hay Diána: *A Magyar Tudományos Akadémia tagjai I. A-H.* (Főszerk.: Glatz Ferenc). Budapest, MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont – Tudománytár, 2003. 405-405.; *Kézirattár [I.] Az Országos Széchényi Könyvtár Kézirattárának katalógusai.*⁵⁰ *Kézirattár II. Magyar vonatkozású kéziratkatalógusok tára.*⁵¹ Budapest, Arcanum, 2004-2006. (Compact Disc); Koi Gyula: Adatok 1800 utáni jogirodalmi könyvkiadásunkhoz. Könyvészeti ismeretlen nyomtatványok az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Kari Könyvtárában, valamint az ELTE Egyetemi Levéltárában. *Acta Facultatis Politico-iuridicae Universitatis Budapestinensis de Rolando Eötvös Nominatae* 47 (2005) 241-295.; M. Novák Veronika: *A Pozsonyi Jogakadémia hallgatósága 1777-1849. Poslucháči Král'ovskej Akadémie v Bratislave 1777-1849*. Budapest, A Magyar Tudományos Akadémia Egyetemtörténeti Albizottsága – Eötvös Loránd Tudományegyetem Levéltára, 2007. 653. Felsőoktatástörténeti Kiadványok Új Sorozat 5.; Anonym: A sírtáblákon olvasható nevek (2006). <https://web.archive.org/web/20080611043915/http://pestiferences.ofm.hu/hirek/cikkek/2006sifeliratok.html#>

Koi Gyula PhD

Tudományos főmunkatárs; vezető kutató; tudományos munkatárs

Nemzeti Közzolgálati Egyetem (NKE) Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar; Pécsi Tudományegyetem (PTE) Állam-és Jogtudományi kar; ELTE Társadalomtudományi Kutatóközpont Jogtudományi Kutatóintézet

⁵⁰ Az alábbi jegyzékeket tartalmazza: Latin nyelvű kódexek; Újkori latin nyelvű kötetes kéziratok; Magyar nyelvű kötetes kéziratok; Vegyes (német, francia, olasz, angol, görög, héber, szláv) nyelvű kéziratok 1950-től (ti. 1950-től beszerzettek); Levelestár; Analekta; Fondok (hagyatékok, irattárak, gyűjtemények).

⁵¹ A kiadvány címe részben pontatlan, részben megtévesztő, mivel hazai, illetve határon túli, de a Magyar Királysághoz tartozott gyűjtemények kézirattárainak jegyzékei, illetve különféle kézirtattani alpművek, és cikkgűjtemény található benne. Az 1850 előtti, muzeális jellegű kéziratok magyarországi egyházi: katolikus, református, evangélikus könyvtárak és levéltárak gyűjteményeinek (Pannonhalma, Eger, Kalocsa, Győr, Esztergom, Vác, Budapest, Sárospatak, Pápa, Csurgó, Kecskemét, Kiskunhalas, Kunszentmiklós) nyomtatva megjelent katalógusait foglalja adatbázisba. Emellett több felvidéki (Pozsony), és erdélyi (Gyulafehérvár, Kolozsvár). Megtalálhatóak a régi magyarországi kézirat-, illetve kézirtatos könyvanyag (kódexek, kézirtatos könyvek) katalógusai a hazai és a külföldi, meglévő és eltűnt/megsemmisült kötetekről (Bibliotheca Hungarica I-III., Ariadne-lelőhelyjegyzék; Fragmenta Codicum – esztergomi és győri latin fragmentumok; a régi német kézirtatok katalógusa, Bél Mátyás kézirtatkatalógusa, Jankovich Miklóskatalógusgyűjteménye, az OSZK francia kézirtatai, valamint két pozsonyi kézirtatjegyzék). A témakör folyóiratokban, és gyűjteményes kötetekben megjelent dolgozatai: folyóiratcikkek, tanulmányok, ismertetések is olvashatóak.

E-mail: koigyula@gmail.com